

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036
0030 Oslo

BARNE-OG LIKESTILLINGSDEP
Arkivkode.. 323 25
Dato: 25.10.09
Saksnr: 2007/02826-016

NORSK PSYKOLOG
FORENING

Oslo, 23. oktober 2009
Vår ref: 847/3900/09 AC/hs

Høringssvar om forslag om å innføre en ordning med stans av offentlige ytelser og barnebidrag ved internasjonal barnebortføring

Det vises til høringsnotat av juli 2009 vedrørende forslag om å innføre en ordning med stans av offentlige ytelser og barnebidrag ved internasjonal barnebortføring.

Høringsnotatet har vært drøftet i Norsk Psykologforenings menneskerettighetsutvalg. Vi har følgende kommentarer:

Psykologforeningen støtter ambisjonen om å fremme tiltak som kan bidra til å hindre eller forkorte varigheten av barnebortføringer. Enhver slik sak er en stor og utilbørlig belastning på barnet. Barnet rammes av allerede sterkt følelsesladde konflikter mellom foreldre som blir ytterligere forsterket av bortføringen. En bortføring representerer dessuten et belastende brudd på kontakten med den ene forelderen, lokalmiljø, skole/barnehage og krever som regel endring i levemåte.

Psykologforeningen deler også oppfatningen om at det strider mot den alminnelige rettsoppfatning at bortfører skal profitere økonomisk på handlingen og oppfatter at intensjonen med å innføre en ordning med stans av offentlige ytelser og barnebidrag ved internasjonal barnebortføring, er å hindre at bortføringer skjer, og at sakene skal løses fortere. Logikken i høringsnotatet er at bortfører vil besinne seg dersom det ikke er noen økonomisk gevinst å hente, eller føler et økonomisk press til å avslutte bortføringen.

Det kan imidlertid slik vi ser det reises tvil om denne premissen for å innføre ordningen holder. Erfaring fra psykologfaglig arbeid tilsier at barnefordelingssaker kan være svært følelsesladde og dreier seg om situasjoner der både identitet, ære, tilknytning til barnet og kulturelt betinget forståelse av hva som er barns beste, står på spill. Vi formoder derfor at forslaget er forankret i konkret kunnskap om at bortføringer kan være økonomisk motivert.

I kapittel 4 drøftes prinsippet om å anvende ordninger vedtatt for definerte formål, som middel til å ramme uønskede handlinger på et annet rettsområde. I vår forståelse handler det også om at en uskyldig part, barnet, straffes for ulovlige handlinger utført av en annen part, bortføreren. Vi ser dilemmaet med at hensikten er barnets beste, nemlig rask løsning av bortføringssaken, og at det her i en viss forstand argumenteres med at målet helliger midlet.

For Psykologforeningen er det derfor viktig å understreke at prinsippet om barnet som selvstendig rettsobjekt ikke må krenkes, og mener det er betimelig at dette forholdet vurderes grundig. Dersom "midlelet" påfører barnet ytterligere belastning etter en helhetlig vurdering, kan det ikke forsvares. Her kommer også vår betenkning om hvorvidt barnebortføringene er økonomisk motivert inn.

I notatet anføres det at ”Departementet vil følge med på effekten og konsekvensene av å innføre en ordning med stans i offentlige ytelser og barnebidrag ved barnebortføring.”

Psykologforeningens vurdering i lys av ovenstående er at denne intensjonen må konkretiseres i form av hva som skal gjøres, hvem som skal gjøre det, i hvilke situasjoner og på hvilke tidspunkt det skal følges med. Dersom disse lovendringene vedtas må de overvåkes med både statistikk, barnefaglige og menneskerettslige vurderinger. Det bør fastsettes en prøveperiode som avsluttes med en flerfaglig evaluering på basis av overvåkingen.

Psykologforeningen erkjenner at det i Norge gjelder et lite antall saker, men nasjonal lovgivning på dette området kan fort bli modell for andre lands lovgivning. Det er derfor viktig å etablere et godt kunnskapsgrunnlag for om lovenes effekt står i forhold til intensjonene og evt. utilsiktede skadevirkninger. Kunnskapsgrunnlaget kan for eksempel sikres ved at det iverksettes konkret forskning på dette spørsmålet, forskning som eksplisitt ivaretar barnets perspektiv.

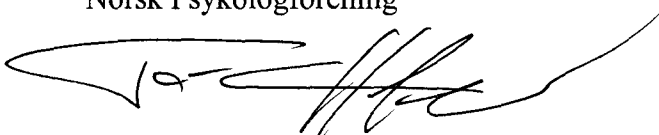
I kapittel 6 vurderer departementet at barnets interesser må ha prioritet framfor foreldre-rettighetene. Norsk Psykologforening støtter departementets tvil om at en absolutt regel om tilbakeholdelse av offentlige ytelser og barnebidrag ved barnebortføring, vil være til barnets beste i alle tilfeller. Et eksempel som trekkes frem er situasjoner der barnet har særlige behov som følge av funksjonshemming. Departementet foreslår derfor at det oppstilles et snevert unntak fra tilbakeholdelse av offentlige ytelser og barnebidrag der hensynet til barnets beste og særlige behov tilsier det.

Norsk Psykologforening ser denne unntaksbestemmelsen som svært viktig, men ser ingen grunn til at unntaket skal gjøres snevert. Gitt den mengde tvil som eksisterer på dette området og at bortføringssaker er av svært alvorlig karakter for barnet, mener vi at mulighetene for å gjøre individuelle vurderinger av barnets beste ikke skal avgrenses til å bare gjelde for eksempel særlige behov som følge av barnets funksjonshemming. Forhold som mulighet til skolegang, tilgang på helsetjenester bør tas med som vurderinger av barnets beste, og kunne gi unntak for tilbakeholdelse av økonomisk støtte. En romsligere fortolkning av unntaksbestemmelsene vil, slik vi ser det være i tråd med barnekonvensjonen. Gitt det lave antall saker er også vurderinger av unntak av betydning for evalueringen av lovendringen.

Psykologforeningen støtter forslaget i kapittel 7 om at økonomiske ytelser holdes tilbake, for så å komme barnet til gode når bortføringssaken er løst.

Barnekonvensjonens artikkel 2 og retten til ikke-diskriminering anses som ivaretatt gjennom notatets håndtering av barnebortføringer internt i Norge. I tråd med dette bør saken benevnes som ”Forslag om å innføre en ordning med stans av offentlige ytelser og barnebidrag ved barnebortføring” og ikke ”internasjonal barnebortføring”.

Med vennlig hilsen
Norsk Psykologforening

Tor Levin Hofgaard
President